

«3 12 гадоў хлопчыка павінен выхоўваць тата»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

— Як перажыць страту блізкага чалавека? Можа, у вас ёсць нейкі рэцэпт?

— Філасофскія адносіны да жыцця і смерці заключаюцца ў тым, што трэба ўсё ўспрымаць годна. Самае цяжкае — гэта было сказаць сыну, што мама памерла. Я сказаў, што яна проста перамясцілася ў іншую прастору, другое вымярэнне. Уладзік сказаў: «Я ведаю». Сыну было ўсяго 5 годзікаў, калі Жанне паставілі страшны дыягназ. Ён даглядаў маці, гэта ўсё прайшло на яго вачах. ...Я не маю права раскісаць, апускаць рукі! Які ж прыклад сыну пакажу?! Я абавязаны пра яго паклапаціцца за дваіх. Жанна мяне перад смерцю праінструктавала.

— Думаю, што яшчэ пачуццё гумару вас выручае ў многіх сітуацыях?

— Смяяцца трэба, з сябе ў тым ліку. Чалавеку ў жыцці наогул неабходна толькі дзве якасці: высокі прафесіяналізм і пачуццё гумару.

— На вас у адзін момант столькі ўсяго звалілася. Як спраўляецеся, хтосьці дапамагае?

— Спачатку сваякі дапамагалі, бабуля. З 12 ж гадоў, гэта не сакрэт, хлопчыка павінен выхоўваць тата. Уладзік, гэта ты прыйшоў? Ідзі сюды, у нас тут кансультацыя, ці лёгка цябе выхоўваць?

— О, дык ты сапраўдны джэнтльмен! Пастаянна ходзіш у школу ў касцюме ды ў гальштук-бабачы?

— А як жа ж! — каментуе маўклівы ківок галавой сына спадар Леанід. — Дрэс-код. Ён у гімназіі вучыцца. Гэтую бабачку, дарэчы, яму падарыў мой сябра, прафесар, таму яму прафесарам ужо няма сэнсу станавіцца (смяецца). ...Добра, размовы размовамі, а мне сыну трэба перакусон пакласці (кіруецца на кухню). Ён жа гадзінку тут пабудзе і пойдзе ў музыкאלку.

— Есці гатуеце самі ці наймаеце кагосьці? — цікалюся, пакуль Леанід Фёдаравіч перакладае з кантэйнера ў талерку «сялядзец пад футрам».

— Самі. Я адношуся негатыўна, калі нехта чужы ў доме з'яўляецца. Вокны трэба памыць (кідае погляд на акно). Памыем, праўда Уладзік, не праблема? Прыбіраем, пыласосім па чарзе. Сам гатую і сына вучу. Мы супы разам робім, беляшы, пірагі з тварогам ды з мясам. З вечара планую меню на наступны дзень. У мяне шмат паездкаў, замежных камандзіровак. Праўда, зараз да мінімуму звёў. Але трэба, каб Улад без мяне спраўляўся з усім. Мужчына павінен быць самастойны. Мы — такія. Канешне, дрэнна, што адны засталіся...

«Які я вам дзядуля?..»

— Спадар Леанід, вам было за 50, калі нарадзіўся Уладзік. Кажуць, познія дзеці працягваюць маладосць сваіх бацькоў...

— Мы куплялі на днях туплі Уладзіку ў краме. Прадавачкі да мяне звярталіся: «Дзядуля...». Я ўжо прывык, не крыўджуся, з гумарам стаўлюся. «Які я вам дзядуля? — кажу. — Не зайздросціце!» Дзеці — заўсёды шчасце. Познія, раннія. У той жа Пугачовай маленькія дзеці. А паглядзіце на нашага прэзідэнта... Час памяняліся. Памяняліся стандарты жыцця. Цяпер людзі сталі жыць на 20 гадоў больш. Дарэчы, Мендзялееў быў апошнім, сямнаццатым дзіцем. І праславіўся на ўвесь свет. Таму, мілыя жанчыны, звярніце ўвагу, ад каго трэба нараджаць дзяцей.

— Чула, што вы вывелі формулу, якая дапамагае знайсці ідэальнага партнёра...

— Гэта не я. Мне яе прафесар адзін падказаў: х (узрост мужчыны) трэба падзяліць на 2 і дадаць 7. У нас з Жаннай розніца ва ўзросце пад 20 гадоў. Мне было 50, а ёй — 33. Ідэальны варыянт. Я ўжо быў самастойны, і яна.

— Шлях да сэрца мужчыны ляжыць...

— Кажуць, што праз страўнік. Але гэта ўсё абы-што. Выключна праз інтэлект.

— Дзяцей трэба песьціць ці трымаць у строгаці?

— Дзяцей трэба любіць. І стымуляваць, каб яны самі развіваліся. І менш кантраляваць. Яны павінны быць самастойнымі: і чым раней, тым лепш. Пакуль маладыя, яны павінны «укаляваць», ездзіць, глядзець свет.

— Ёсць чалавек, знаёмствам з якім вы ганарыцеся?

— Сяброўствам з Алегам Сарокіным, цудоўны быў музыка. А таксама знаёмствам з сантэхнікам. На днях прыйшоў, зрабіў невялікую работу. Кажу: мне плаціць нічога не трэба. Лепш патэлефануйце ў дзіцячы хоспіс, там некалькі рублёў за званок з вашага тэлефона спішуць. Вось ён, сапраўдны чалавек. Ні адзін багаты і паспяховае мне такога не прапаноўваў.

«Гэты раяль для сына куплялі. Юрый Антонаў адпачываў бы, калі б у мяне быў такі ў дзяцінстве».

Фота Анастасіі ЮІСІЧУКА.

Дзве цікавыя асобы. Што такое каханне? Гэта бескарыйслівая, самазабыўная цяга да індывідуальнасці.

— Як складаюцца адносіны паміж сынам і вашай старэйшай дачкой?

— Цудоўна. Маёй дачцэ 40. У яе самой трое дзяцей. Паміж маім старэйшым унукам і Уладзікам розніца ўсяго адзін год. Кажу яму: давай да пляменнікаў з'ездзім (смяецца). Яны яго заўсёды чакаюць.

— Леанід Фёдаравіч, не было жадання адпачыць на пенсіі?

— Якая пенсія! Калі я скажу некаму са сваіх замежных калегаў, што я пенсіянер, яны прытомнасць страцяць. Калі на цябе ёсць попыт, які ты пенсіянер? Ды і ў выкладчыка няма ўзросту. Ён альбо добры альбо дрэнны. На многіх людзей, якім па 30—40 гадоў, — няма попыту. Яны сабе не могуць знайсці працу... Гэта лёгка высветліць. Пасядзіце дома. За цэлы дзень ніхто не патэлефануе — значыць, вы нікому не патрэбны. У беларусаў наогул няма імкнення да канкурэнцыі.

— Ды і на адну пенсію сына на ногі нерэальна паставіць...

— Я сваім маладым калегам і знаёмым кажу, рабіце так, каб не жыць на пенсію. Альбо зарабляйце грошы раней, альбо памірайце раней. Зараз я ў асноўным выкладчыкам чытаю лекцыі, у тым ліку і за мяжой. Англійскую, французскую і нямецкую мовы засвоіў толькі пасля 30. Вучыцца трэба ўсё жыццё, незалежна ад узросту.

— Да таго ж вы цудоўна іграеце на раялі...

— І не толькі на раялі. Надакучыла пісаць — сеў пайграў. Як казалі ў савеці час, гарманічная асоба. У студэнцкія часы мае аднагрупнікі падпрацоўвалі дворнікам і вахцёрамі. А я іграў на вясселях, у рэстаранах, працаваў у музычным адзеле ўнівермага. Важна ўмець штосьці рабіць рукамі. У мяне ёсць план: летам выехаць у Вену і каля Вен-

скай оперы пайграць на акардзеоне. Зарплата будзе большай, чым у любога прафесара нашай кансерваторыі... Лішніх ведаў і ўменняў не бывае, як і лішніх грошай.

— А што датычыцца эканомікі, чаго б яшчэ хацелі дасягнуць?

— Хачу заснаваць унікальную школу і выкладаць там макразаноміку для міністраў і дзяржаўных чыноўнікаў вышэйшага класа.

«Не разумею, як гэта мужчына без грошай ходзіць»

У рабочым кабінцеце Леаніда Заікі шмат месца займае доўгі драўляны стол.

— Мы разам з Уладзікам за ім змяшчаемся. Я працую. А ён урокі вучыць.

— Гляджу, у вас на сталі даволі шмат рэчаў...

— Гэта Уладзіка, у асноўным. Я не ўмешваюся. Ведаю, што чужыя рэчы перакладаць нельга. Бо памятаю, калі быў малы, і мама не дай бог рабіла прыборку, то пасля капут — нічога не знойдзеш.

Побач з рабочым сталом — кніжная шафа на ўсю сцяну.

— Вось тут кніжкі, якія я напісаў. А вось гэтую — «Германская ваенная думка» — Улад купіў.

— Ваш сын такія сур'ёзныя кнігі чытае?

— Дык кніга цікавая! Я і сам яе з задавальненнем у яго бяру. Мы нават не можам падзяліць, хто яе першы будзе чытаць.

— Вы даеце сыну грошы на кішэнныя расходы?

— Уладзік можа пісаць у сваёй біяграфіі, што пачаў працаваць у два гады. Здымаўся ў рэкламе. Віселі па ўсім горадзе білборды. А цяпер я яму аформіў банкаўскую картку, ён ужо сам расплачваецца. Крыху пазней навучу яго, як ствараць фінансавыя патокі, як ацэньваць сітуацыю, рызыкі і іншае. А як жа! З грашыма трэба ўмець працаваць.

— Хочаце, каб ён стаў таксама, як і вы, эканамістам?

— Ні ў якім разе. Навошта? Паглядзіце, у Алы Пугачовай дачка спявачка. Гэта ж тупіковы кірунак, калі дзеці паўтараюць шлях бацькоў. У ГДР у свой час гэта нават забаранялася. Толькі дзве сферы дзейнасці былі недатыкальнымі: медыцына і выкладанне ў ВНУ.

— А калі яму захохаца?

— Не, яму не хочацца. У яго нармальнае мысленне. У Беларусі выпускаецца ў год 5000 эканамістаў. Каго вы з іх ведаеце? Паглядзіце, насупраць будынак стаіць, там

рыхтуюць менеджараў-маркетологаў. Не ведаю, дзе мы знойдзем столькі прадпрыемстваў для гэтых менеджараў. Мне трэба было паправіць вентыль. Патэлефанавалі, каб выклікаць сантэхніка. Кажуць, толькі праз тры дні прыйдзе. Праблема — няма сантэхнікаў. Менеджараў сотні, а сантэхнікаў няма.

— Я ў вас у доме налічыла ажно чатыры камп'ютары. Дазваляеце сыну карыстацца імі? Не раз чула насцярожанае: «Бяда цяпер, што дзеці сядзяць у гаджэтах...»

— Які дурань сказаў, што гэта бяда? Што казалі настаўнікі, калі я быў школьнікам? Таварышы бацькі, будзьце пільныя: дзеці сядзяць увесь час каля тэлевізара. Я ўдзячны сваім маці і тату, што не забаранялі. Бо тэлевізар для мяне быў на той час акном у свет. Цяпер дзеці глядзяць тэлевізар? Не. Праблема вырашылася. Дзеці заўсёды выбіраюць самыя тэхнічныя, высокаінтэлектуальныя штучкі. Інтэрнэт дапамагае мне ў выхаванні сына. У нас неяк узнікла дыскусія, які рост быў у Пятра І. Усе пішуць, што пад два метра. Я пачытаў у спецыялістаў, аказваецца недзе 160 сантыметраў. Дзякуючы інтэрнэту мы хутка можам знайсці адказы на ўсе свае пытанні. Змагацца з гэтым не трэба. Адзінае — вочы. Ва ўсім трэба ведаць меру.

— Вы разбіраецеся ў эканамічных працэсах. Як лічыце, хто павінен распараджацца сямейным бюджэтам — муж ці жонка?

— Грошы павінны быць у кожнага. Гэта ж сусветная практыка. Завядзіце проста асобную картку на агульныя расходы, пакупку прадуктаў і скідвайце туды частку сваіх грошай. Я не разумею, як гэта мужчына без грошай ходзіць. Гэта ж не мужчына, а дадатак да жанчыны. Ды ён нават, калі і захоча, сюрпрыз сваёй жонцы не зможа зрабіць. Наогул наяўных грошай у нармальнага чалавека не павінна быць. Яны могуць быць толькі ў карупцыянераў і ў злачынцаў. Калі вы ў Амерыцы за касцюм будзеце плаціць 500 долараў гатоўкай, гэта выкліча ва ўсіх да вас крайні недавер. Таму ў мяне ўсе грошы на картках.

— Калі я зараз у вас папрашу 60 капеек на метро, вы мне не дасце?

— Не, раней пастаянна прасілі ў двары мужыкі. Цяпер не просяць, бо ведаюць, што ў мяне картка. Камунальныя таксама аплачваю праз інтэрнэт. Гэта ж ганьба, калі я, вядомы эканаміст, буду на пошце з бабулькамі стаяць у чарзе.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
nadzjeja@zviazda.by

ЗВЯЗДА